

М. Туган-Барановський і біолог М. Кашенко. Саме вони очолили три академічні відділення: історико-філологічне, фізико-математичне і соціально-економічне. Відтоді органічний зв'язок Харківського університету й Академії не переривався. Університет пишається тим, що за роки існування Академії наук понад 150 його випускників і професорів були обрані до складу Академії. Кожна п'ята іменна премія в НАН України встановлена на честь вихованців університету. Це премія імені М. Костомарова в галузі історії, премія імені М. Туган-Барановського в галузі економіки, премія імені А. Кіпріянова в галузі хімії, премія імені К. Синельникова в галузі фізики, премія імені М. Барабашова в галузі астрономії, премія імені О. Погорелова в галузі математики. Предметом гордості професорів і студентів університету є те, що цілу низку інститутів Національної академії наук названо ім'ям наших колишніх випускників, серед яких — В. Корецький, О. Потєбня, І. Францевич, Л. Литвиненко, О. Галкін.

Університетська й академічна наука в Україні не існують сепаратно, вони пере-

бувають у тісній співпраці й цілеспрямовано виконують надзвичайно багато важливих проектів, зокрема на базі факультетів, кафедр, центрів подвійного підпорядкування. НАН України не тільки непорушна цитадель наукових традицій та полігон нових теорій і технологій. Звернімо увагу на ще одне значення Академії, яке сьогодні виходить за межі суто наукового пізнання. Академія наук — чи не останній bastion здорового глузду, моральної стійкості та громадянської відповідальності. Це, можливо, остання інстанція, з якою ми можемо пов'язувати надію на те, що розум усе-таки перемаже, і суспільство одужає.

До складу почесних докторів Харківського університету в різні часи обирали справді визначних постатей духовної історії людства, серед яких — Й. Гете, О. Гумбольдт, М. Остроградський, І. Мечников, Д. Менделєєв, Л. Толстой, І. Франко, М. Грушевський та інші. Маю честь оголосити, що на своєму останньому засіданні вчена рада Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна присудила звання доктора *honoris causa* Б.Є. Патону.

Ж.І. АЛФЬОРОВ, віце-президент Російської академії наук, лауреат Нобелівської премії

Наші зв'язки з Україною та її Академією наук тривають усі 90 років з часу заснування цієї інституції. Так, фундаторами радянської фізики були А. Йоффе, С. Тимошенко, М. Давиденко, які вирости в містечку Ромни й вийшли з одного класу роменського реального училища. Абрам Федорович і Степан Прокофійович створили перший у світі фізико-механічний факультет Політехнічного інституту, де було започатковано інженерну освіту з глибокою

фізико-математичною підготовкою й освіту фізиків-дослідників із детальним розумінням інженерних проблем. І ця система освіти в Ленінградському політехнічному інституті, Київському політехнічному інституті й пізніше Московському фізико-технічному університеті дала цілу плеяду інженерів-дослідників, котрі блискуче вирішували найскладніші завдання.

А. Йоффе направляв чимало своїх учнів у Україну. І. Абреїмов, Л. Ландау, К. Си-

нелінійних поїхали працювати в Харківський фізико-технічний інститут, який став одним із найпотужніших центрів фізичної науки у світі. Г. Курдюмов працював у Дніпропетровському фізико-технічному інституті, В. Лошкар'єв заснував Інститут напівпровідників у Києві.

Ми завжди були разом. Пригадую, як Джон Бардін, двічі лауреат Нобелівської премії з фізики, на Міжнародній конференції з фізики напівпровідників у Празі в 1960 р. сказав: «Наука — інтернаціональна. Немає американської чи радянської фізики, є просто фізика, і вона створювалася Моттом і Вілсоном у Великій Британії, Вагнером і Шотткі в Німеччині, Френкелем і Йоффе в СРСР». І якщо нам, ученим, це добре відомо, то потрібно

постійно нагадувати про це широкому загалу.

У 90-і роки, задовго до того, коли цей напрям фізики став дуже модним і актуальним, народилася російсько-українська програма з нанофізики й наноелектроніки, вона успішно розвивалася всі ці роки. Величезну підтримку нам надавав особисто Б.Є. Патон.

Сьогодні в нас велике свято для науковців країн СНД і всього світу. Чудові традиції, які існують у Національній академії наук України, починаючи від В. Вернадського, М. Боголюбова, М. Лаврентьєва (створив унікальне Сибірське академістечко), є здобутком світової науки. І ми сердечно бажаємо нашим друзям, українським ученим, нових успіхів.